

VOORJAARSNOTA 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Financiële uitgangspunten.....	5
3. Financieel perspectief.....	8
3.1 Actueel saldo meerjarenbegroting 2016-2019.....	8
3.2 Financiële effecten 2016-2019.....	8
3.3 Ontwikkeling reserve positie.....	13
4. Ontwikkelingen en risico's.....	14
5. Samenvattend overzicht.....	15

Voorwoord

Afgaande op de prognoses van instituten als het Centraal Planbureau klimt de Nederlandse economie langzaam uit het dal. Ook dit jaar is er sprake van een lichte groei van de economie, het vertrouwen bij consumenten en ondernemers groeit en ook het aantal mensen met werk neemt maandelijks toe. Maar – zo waarschuwen de economen – het herstel is broos.

In onze gemeente zien we datzelfde beeld terug. Er is een toenemende interesse in bedrijfsgrond en het aantal ondernemers dat hun bestaande bedrijf willen vergroten, neemt toe. Neem bijvoorbeeld de scheepswerven in Heusden die beide concrete uitbreidingsplannen hebben. Ook in de woningbouw zien we een stijgende belangstelling voor woningen en kavels.

Wat dat betreft geeft de voorjaarsnota reden tot gematigd optimisme. Bekijken we immers de cijfers dan zien we een financieel positief meerjarenbeeld. Tegelijkertijd echter hebben we nog steeds te maken met de nodige risico's. Denk daarbij aan de grondexploitatie. Weliswaar hebben we dit jaar voor het eerst geen toevoeging gedaan aan de verliesvoorziening, maar het blijft constant onze aandacht houden. Ook het takenpakket dat per 1 januari jl. van het Rijk naar de gemeenten is overgeheveld, brengt een risico met zich mee. Zijn de beschikbare middelen voldoende om in de zorgvraag van onze inwoners te voorzien?

Of dat wel of niet het geval is; de inwoners die professionele zorg of ondersteuning nodig hebben, kunnen altijd op ons rekenen. Dat geldt ook voor de andere kwetsbare groepen in onze samenleving. Belangrijk uitgangspunt is daarbij wel dat we meer en meer een beroep zullen doen op de samenleving. De samenleving is van iedereen en om haar leefbaar te houden, moeten we allemaal een steentje bijdragen. Van bewoners tot ondernemers en verenigingen.

We zijn ons bewust dat dit een andere mindset van betrokkenen vraagt. Niet voor niets hebben we in 2012 het concept *Dromen. Doen. Heusden.* geïntroduceerd. Daarbij worden mensen aangespoord om initiatief te nemen, maar daarbij ook nadrukkelijk zelf de handen uit de mouwen te steken.

De rol die de gemeente daarbij vervult, zal meer en meer faciliterend zijn. Wij zijn ervoor om de randvoorwaarden te scheppen zodat onze inwoners en ondernemers hier prettig kunnen wonen en werken. Dankzij onder meer de realisatie van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat en de ontwikkeling van het Centrumplan Vlijmen, Geerpark, De Grassen en Dillenburg blijft Heusden een toekomstbestendige gemeente, waar inwoners en bedrijven hun krachten kunnen mobiliseren om dromen waar te maken.

1. Inleiding

Het Centraal Planbureau maakte in maart jl. bekend dat de economische groei in 2015 naar verwachting uitkomt op 1,7 procent. Ook voor volgend jaar zijn de verwachtingen positief en wordt een soortgelijke groei verwacht. Een aantal signalen wijst op een gematigd positief herstel; de werkgelegenheid neemt toe, de export stijgt, de inflatie blijft laag, de huizenmarkt vertoont tekenen van herstel door een stijging van het aantal verkochte woningen en ook de consumptieve bestedingen trekken aan. Of dit macro economisch herstel doorzet en ook zijn vruchten afwerpt op lokaal niveau moet echter nog worden afgewacht. Ook op Europees niveau is de situatie in de eurozone instabiel.

Toch zijn er ook op lokaal niveau signalen dat de zware economische tijden achter ons lijken te zijn. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de herzieningen van de bouwgrondexploitaties bij de jaarrekening 2014, waar de mutaties in de verliesvoorziening beperkt blijven. Met de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen in de reguliere exploitatie is de afgelopen jaren een basis gelegd voor een solide financieel meerjarenperspectief. Tot en met 2018 lopen deze voor sommige onderwerpen nog door mede naar aanleiding van het vorig jaar opgestelde coalitieprogramma. Hierin staat op hoofdlijnen de financiële richting voor de komende periode beschreven.

Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is een meerjarenraming die, over de totale periode 2015 - 2018 bezien, sluit met een positief saldo en dat de transitie budgettair neutraal verloopt. Gezien de omvang van de transitie en het nog onvoldoende zicht hebben op de uitputting van de budgetten in 2015, maar vooral ook vanwege onze plicht om die mensen te blijven helpen die de zorg nadrukkelijk nodig hebben, is de realiteit dat er financiële risico's aan de transitie verbonden zijn. Als deze risico's optreden, maakt dat een verdere heroverweging van bestaand beleid en voorgenomen investeringen noodzakelijk indien de meerjarenraming hiervoor onvoldoende soelaas biedt. Aan die lijn houden we vast.

De voorjaarsnota geeft zoals gebruikelijk een geactualiseerd financieel beeld vanaf het moment van vaststelling van de begroting 2015 en de besluitvorming die daarna nog heeft plaatsgevonden. Dit beeld stemt gematigd positief. Ook is het coalitieakkoord een jaar na de opstelling op sommige punten verder uitgekristalliseerd waardoor er, zij het in beperkte mate, middelen gevraagd worden voor de uitvoering hiervan. Voor de meeste onderwerpen zijn reeds middelen beschikbaar in de meerjarenraming.

2. Financiële uitgangspunten

Het doel van de voorjaarsnota is om naast een actueel financieel perspectief de uitgangspunten voor de opstelling van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 vast te stellen. Hieronder wordt ingegaan op de financiële uitgangspunten.

Algemeen

Het uitgangspunt, zoals verwoord in het coalitieprogramma, is een meerjarenraming die, over de totale periode 2015 - 2018 bezien, sluit met een positief saldo.

De financiën ten slotte zijn nog steeds op orde en dat willen wij graag zo houden. De crisis die eind 2008 begon heeft niet geleid tot een kaalslag, maar bezuinigingen waren wel noodzakelijk om de tering naar de nering te zetten. Het voorzieningenniveau is op peil gebleven terwijl de lokale lasten nog steeds tot de laagste van Nederland behoren. Wij willen een gedegen financieel beleid voeren met als uitgangspunt een evenwichtige begroting en een goede verhouding tussen de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit. Bij de begrotingsbehandeling in 2015 was het beeld al positiever dan verwacht bij het coalitieakkoord; alleen de jaarschijf 2015 toonde nog een tekort. Daartegenover stond dat met de komst van het takenpakket sociaal domein en de daaraan gekoppelde financiële omvang, de gemeente vanaf 2015 aanzienlijke risico's loopt zolang er nog onvoldoende zicht is hoe deze taakverschuiving uitpakt. Daarnaast zou een eventueel positief begrotingssaldo goed gebruikt kunnen worden voor het aanvullen van de algemene reserve.

Rente

In 2015 is de rekenrente aangepast naar 3%. Sindsdien heeft de neerwaartse marktrenteontwikkeling zich voortgezet. De verwachting van grote banken, zoals die blijkt uit hun rentevisie, is dat de rente voor lang geld de komende twee jaar licht gaat stijgen, maar nog wel onder of rond de 1% blijft. Naar verwachting zal de rente op de lange termijn ook laag blijven.

Voor de bepaling van de rekenrente wordt echter ook gekeken naar de rente op de huidige leningenportefeuille. Op dit moment is die 2,75%. De komende jaren zal nog herfinanciering van een deel van de huidige leningenportefeuille plaatsvinden. Op basis van de rentevisie van de banken, moet deze herfinanciering de komende twee jaren mogelijk zijn tegen een percentage van 1% of wellicht nog lager. Hierdoor zal de gemiddelde rente, uitgaande van een herfinanciering tegen 1%, dalen naar circa 1,60%. Zelfs al zou na de twee jaren de lange rente weer gaan stijgen dan betekent dit, dat er nog marge zit van 0,9% om een gemiddelde stijging van de leningenportefeuille op te kunnen vangen zonder direct de rekenrente naar boven bij te stellen. Dit betekent dus dat ook als nieuwe leningen tegen een hoger percentage dan 2,5% geleend moeten worden het niet direct betekent, dat onze gemiddelde rente dan ook direct boven die 2,5% uitkomt.

Eenzijds zorg een hogere rekenrente ten opzichte van de werkelijke rente voor een positief renteresultaat in de exploitatie die als structureel dekkingsmiddel wordt ingezet. Dit resultaat wordt met name behaald door aan onze grondexploitatie een hogere rente toe te rekenen dan onze daadwerkelijk rentelasten zijn. Hierdoor wordt de bouwgrondexploitatie onnodig zwaar belast. In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen om te bezien of de rentetoerekening aan in het bijzonder de boekwaarde van de Poort van Heusden en Het Hoog II kon worden gestopt. Dat bleek, na inwinning van advies van de accountant en de provinciaal toezichthouder, niet wenselijk omdat een bestendige gedragslijn voor het toepassen van de rentetoerekening aan alle complexen de voorkeur heeft. Het verder verlagen van de rente is voor de provincie in het kader van een bestendige gedragslijn geen issue. Integendeel de provincie heeft in het verleden aangegeven hiervan een voorstander te zijn.

Het renteresultaat wordt zoals reeds vermeld als structureel dekkingsmiddel in de begroting ingezet en ontstaat met name door een hogere rente toe te rekenen aan de grondexploitatie dan de werkelijke rente lasten. Dit is alleen mogelijk zolang er een aanzienlijke grondpositie is, zoals nu nog het geval is. Ons beleid is er op gericht onze aanzienlijke grondpositie de komende jaren terug te brengen. Het blijven hanteren van deze methodiek en met name de verschillen tussen de rekenrente en de werkelijke rente kosten zorgt ervoor dat er in de toekomst een dekkingsprobleem kan ontstaan in de begroting. Immers bij een dalende grondpositie zal hierdoor het als dekkingsmiddel ingezette renteresultaat afnemen.

Het verder verlagen van de interne rekenrente heeft als voordeel dat het beter aansluit bij de recente en verwachte lange termijn ontwikkeling. Daarnaast geeft zowel het meerjarig huishoudboekje als de boekwaarde ontwikkeling van de grondexploitaties een reëler beeld. Een verlaging met een half procent geeft nog voldoende marge om in te kunnen spelen op een eventuele snellere stijging van de lang termijn rente dan nu wordt voorzien. Verder worden we in de begroting minder afhankelijk van het renteresultaat als structureel dekkingsmiddel. Ook de provincie is voorstander om, in het kader van reële ramingen, de rente tegen een percentage door te berekenen dat niet te veel afwijkt van de werkelijke rente.

Een verlaging met een 0,5% zorgt per saldo voor een negatief effect in de exploitatie van circa € 400.000. Voor de bouwgrondexploitaties betekent een renteverlaging dat de gevormde voorziening voor verliesgevende grondexploitaties kan worden verlaagd. Deze 'ruimte' wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Hoewel we periodiek de grondexploitaties herzien en we vertrouwen hebben in de hierin opgenomen uitgangspunten, plannen en beoogde ontwikkelingen, blijven de vrij gevallen middelen beschikbaar in de algemene reserve om eventuele toekomstige tegenvallers te kunnen compenseren mocht de gevormde verliesvoorziening niet toereikend zijn. Met name de ontwikkelingen rondom de Poort van Heusden en de uitgifte van grotere vrije kavels vormen in onze grondexploitaties de grootste risico's. Met de periodieke herzieningen monitoren we deze risico's nauwgezet.

In de begroting zullen de effecten van de renteverlaging op alle aspecten worden uitgewerkt.

Ontwikkeling gemeentefonds

De meicirculaire zal verwerkt worden in de begroting 2016 want deze is op het moment van versturen van deze voorjaarsnota nog niet gepubliceerd.

Loon- en prijsindexering

De prijzen in de begroting 2016 worden gehandhaafd op het prijspeil van 2015.

Als onderdeel van de vastgestelde ombuigingsmaatregelen, worden de budgetten in de uitgavencategorie "overige goederen en diensten" in 2016 met 2 procent gekort en in 2017 met 1%.

Wat betreft salariskosten houden we rekening met een incidentele verhoging van een half procent met ingang van 2016 voortvloeiend uit reguliere salarisafspraken (bijv. periodieke verhogingen).

Tarieven

Als onderdeel van de vastgestelde ombuigingsmaatregelen is tot en met 2018 een aanvullende OZB opbrengst ingerekend deels bestaande uit een absolute reeks en deels bestaande uit een procentuele verhoging. Heusden is qua woonlasten nog steeds één van de goedkoopste gemeenten van Nederland zoals ook weer blijkt uit de COELO atlas die begin 2015 is verschenen. Voor 2016 bedraagt de extra opbrengst € 250.000 exclusief inflatiecorrectie. In de nieuw aan te maken jaarschijf 2019 wordt vooralsnog geen verdere verhoging opgenomen. Indien het meerjarig beeld zich positief blijft ontwikkelen, zien wij hier op dit moment geen aanleiding voor.

Op de leges, riolrechten, begrafenisrechten en afvalstoffenheffing wordt de inflatiestijging toegepast. De hoogte van de inflatiecorrectie wordt bepaald op basis van de prijsindex die toegepast wordt binnen de algemene uitkering op basis van de meicirculaire.

3. Financieel perspectief

3.1 Actueel saldo meerjarenbegroting 2016-2019

Bedragen x € 1.000

Tabel 1

Financieel perspectief Voorjaarsnota 2015	2016	2017	2018	2019
Eindsaldo Begroting 2015	393	824	895	895
Structurele doorwerking 2 ^e berap 2014	146	394	597	597
Raadsvoorstel 16-12 sportaccommodatie SHJ/Judo	50	50	50	50
Structurele doorwerking 1 ^e berap 2015	-190	415	695	695
Actueel begrotingssaldo Voorjaarsnota 2015	399	1.683	2.237	2.237

De vastgestelde begroting 2015 toonde, mede door de de genomen ombuigingsbesluiten, vanaf 2016 een positief meerjarenbeeld. In december 2014 zorgde de tweede berap 2014 voor een meerjarig positief effect grotendeels veroorzaakt door de verwerking van de septembercirculaire algemene uitkering gemeentefonds. Eveneens in de raadsvergadering van december, heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van het bedrag voor de realisatie van de sportaccommodatie SHJ/Judoclub Drunen. Hierdoor kon een deel van het krediet voor de gemeentelijke sporthal Dillenburg vrijvallen; de kapitaallasten zijn conform het besluit toegevoegd aan het structurele begrotingssaldo. Tot slot zijn de uitkomsten van de eerste bestuursrapportage 2015, die gelijktijdig met deze voorjaarsnota in uw raad ter besluitvorming voorligt, in het bovenstaande meerjarenbeeld verwerkt.

3.2 Financiële effecten 2016-2019

Het terughoudend omgaan met de beschikbare ruimte is ook voor deze voorjaarsnota het uitgangspunt geweest. Het kader voor de inzet van een deel van de structureel vrije ruimte is het coalitieakkoord geweest; investeren in een sociaal, groene en sterke gemeente. Daarnaast zijn enkele gewenste bestedingen opgenomen in deze voorjaarsnota. Gelet op het nog beperkte inzicht in de financiën met betrekking tot de transitie en de slechte meerjarenprognose voor Baanbrekers, is enige buffer in de meerjarenraming wenselijk. Op die manier hoeft niet direct het weerstandsvermogen te worden aangesproken bij een eventuele tegenvaller. Onderstaand zijn de onderwerpen met een effect op de bestedingsruimte opgenomen.

Renteverlaging

Zoals bij de uitgangspunten reeds aangegeven zorgt de bijstelling van de interne rekenrente met 0,5% voor een totaal negatief effect van circa € 400.000 in de exploitatie. Het renteresultaat (het verschil tussen de rekenrente en de werkelijk verwachte rentekosten) wordt minder, de bijschrijving op reserves wordt lager en het rentedeel van de kapitaallasten wordt lager. Voor de grondexploitaties heeft een renteverlaging tot gevolg dat de verliesvoorziening kan worden verlaagd (bij een verlaging van 0,5% bedraagt die verlaging circa € 1 mln.). Daarnaast stijgt de boekwaarde minder hard doordat de toegerekende rente lager is.

Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)

In het coalitieakkoord 2014 staan de pijlers sterke, sociale en groene gemeente centraal. Het GOL-projectplan sluit hier goed op aan; bij het uitwerken van het opgestelde projectplan is integraal

gekeken naar de aspecten wonen en werken, waterveiligheid, landschap, recreatie en toerisme, ecologie en de bereikbaarheid van de verschillende kernen.

De gemeenteraad heeft in 2013 ingestemd met de Bestuursovereenkomst GOL waarin partijen bestuurlijke afspraken hebben gemaakt over de realisatie van de fase 1 projecten waarvoor tevens financiële toezeggingen zijn gedaan. Inmiddels is het Ei van Drunen aangelegd (inclusief carpoolplaats) en vordert de planologische uitwerking van de overige plannen. Een deel van de toegezegde bijdrage voor de uitvoeringsfase is nog niet verwerkt in de meerjarenraming. De totale bijdrage van Heusden bedraagt € 15,7 mln. (exclusief de voor te financieren bijdrage bedrijfsleven van € 4 mln.). Er resteert nog een af te dekken investeringsvolume van € 4,5 mln. Op basis van de verwachte uitvoering drukken de kapitaallasten hiervan (€ 250.000) vanaf 2018 op de begroting.

Herstructurering Bedrijventerreinen/sociaal economisch plan 2015-2019

Om een sterke gemeente te blijven, is in het coalitieakkoord ook ingezet op lokale economie en werkgelegenheid. Hiervoor is het belangrijk nieuwe bedrijven aan te trekken en bestaande bedrijven te behouden. Een goed vestigingsklimaat draagt bij aan de keuze van ondernemingen voor Heusden. Factoren als een goede woonomgeving en goede bereikbaarheid (GOL) bepalen voor een belangrijk deel het vestigingsklimaat. Ook korte lijnen tussen gemeente en bedrijfsleven zijn van belang.

Het nieuwe sociaal-economisch plan van de gemeente Heusden, voor de periode 2015-2019, zal in juli 2015 ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. In dit plan zal worden voorgesteld om het eerder ingezette beleid voor de invoering van parkmanagement, herstructurering van bedrijventerreinen en het keurmerk veilig ondernemen (KVO) te continueren en verder uit te bouwen.

Voor de uitvoering van het vorige sociaal-economisch plan (2007-2011) is de stelpost 'herstructurering bedrijventerreinen' in het leven geroepen. Deze stelpost is in 2015 voor het laatste jaar opgenomen. De bedrijventerreinen Heesbeen, Metal Valley, Bakkersdam en Meeuwaert zijn de laatste bedrijventerreinen waar de herstructurering en de invoering van parkmanagement nog niet is voltooid. Inmiddels hebben ondernemers op de bedrijventerreinen Heesbeen en Bakkersdam al wel gezorgd voor de oprichting van een gezamenlijke vereniging voor parkmanagement. Een convenant voor de herstructurering van het bedrijventerrein moet nog worden opgesteld en ondertekend. De totaal geraamde kosten voor de herstructurering van deze drie bedrijventerreinen zijn € 423.000. Op deze stelpost resteert nog ruim € 100.000 waardoor het nog benodigde bedrag circa € 300.000 bedraagt. Omdat het een investering met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte betreft, worden de kosten geactiveerd wat resulteert in een jaarlast van circa € 25.000.

Verder zijn plannen uitgewerkt om in te kunnen spelen op belangrijke huidige en toekomstige economische veranderingen, de regionalisering en het karakter van arbeidsmarkt (op Langstraatniveau). Deze ontwikkelingen bieden mogelijkheden en kansen voor het Heusdense bedrijfsleven en Heusdense werknemers. Om deze kansen goed te benutten wordt ingezet op de kansen die samenwerking bieden in Noordoost-Brabant (Agrifood Capital), Hart van Brabant (o.a. vrijetijdseconomie en maintenance) en de Langstraat.

Tevens zal in september 2015 ook het (sociaal) economisch programma De Langstraat ter besluitvorming voorliggen. Regionaal-economische samenwerking, versterking van de innovatiekracht en kennisontwikkeling van het bedrijfsleven en het faciliteren van nieuw ondernemerschap vormen essentiële ingrediënten voor de toekomstige welvaart en de werkgelegenheid voor Heusden. Ook de versterking van de samenwerking tussen ondernemers, het onderwijs en de overheid (3 O's) is een belangrijke basis voor een gezonde economische toekomst op de iets langere termijn. Hierbij heeft de gemeente een meestal een faciliterende, maar soms ook actieve, taak. Hiervoor wordt een jaarbudget geraamd van € 75.000 per jaar tot en met 2019.

Duurzaamheid/energiereductie

Aan de pijler groen binnen de duurzaamheidsdriehoek wordt ook verdere invulling gegeven. In het bestuursakkoord is de ambitie opgenomen om 15% energie te besparen op gebouwen van de gemeente Heusden. De bedoeling is om op de daken van Die Heijgrave en de gemeentekantoren zonnepanelen te plaatsen waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Een deel van de aanschafkosten zal de gemeente zelf moeten bekostigen.

Daarnaast is samen met acht andere gemeenten uit Hart van Brabant ingeschreven op middelen die via de VNG beschikbaar komen uit het SER Energie akkoord 2014. De afgelopen maanden is een onderzoek uitgevoerd bij de acht gemeenten, hun energiecoöperaties, woningcorporaties en bedrijfsleven naar wat er nu precies nodig is om eigenaren van particuliere woningen te verleiden om te investeren in hun woning. Zowel voor isolatie (gevels, dubbel glas, vloer en dak) als voor opwekking van duurzame energie (zonneboilers en PV panelen). De gemeente Heusden krijgt drie jaar lang ongeveer € 8.000 euro uit de VNG middelen. De deelnemende gemeenten moeten dit geld verdubbelen om daarmee de LDEC's in staat te stellen te professionaliseren en de bewustwording om de eigenaren van vooral de woningen uit de periode 1965-1990 op gang te brengen. In onze gemeente gaat het om 51% van de woningen, waarvan 64% particulier eigendom is. Dat zijn 5834 woningen.

Een derde punt waar middelen voor nodig zijn betreft de energiescans. De gemeente is eigenaar van ongeveer de helft van de sportaccommodaties in onze gemeente. Sommige sportclubs zijn al goed bezig met energie besparen, maar veel verenigingen hebben nog geen idee waar te beginnen. Het zou de verenigingen helpen, als we voor de verschillende accommodaties een energiescan kunnen laten uitvoeren. De clubs zullen hiervan een deel zelf betalen (tenzij de energiescan geen enkele mogelijkheid laat zien tot het besparen op energie meer dan € 500).

Voor de resterende bestuursperiode wordt een jaarbedrag van € 25.000 gevraagd om invulling te kunnen geven aan bovenstaande acties.

Werkbudget samenwerking Langstraat

Een sterke gemeente kijkt buiten de grenzen en zoekt samenwerking in de regio. Het uitgangspunt daarbij blijft: we doen lokaal wat lokaal kan; opschaling naar regionaal niveau vindt pas plaats als dat aantoonbare meerwaarde heeft. Samenwerking is natuurlijk niet nieuw. Sinds 2010 worden frequent uitgaven gedaan voor activiteiten in het kader van samenwerking De Langstraat en activiteiten in het kader van veerkrachtig bestuur. Deze activiteiten zijn tot op heden bekostigd uit de post onvoorzien. Voorgesteld wordt om voor dergelijke activiteiten, ondanks de relatief lage beoogde middeleninzet, in 2016 een 'werkbudget' beschikbaar te stellen. Het budget wordt gebruikt voor de inhuur van adviseurs en sprekers. Daarnaast wordt het budget gebruikt voor facilitaire zaken zoals huur zaalruimten etc.

Beschoeiing gracht Heusden Vesting

Wij streven naar een goede instandhouding van de cultuurhistorische waarden in onze gemeente. Voor de bezoekers en inwoners van onze gemeente is het van belang dat de historische vesting en andere cultuurhistorische waardevolle objecten goed worden onderhouden. Zo is er al een start gemaakt het op opknappen van de sluisen bij de Elshoutse Zeedijk. Ter behoud van de (uitstraling van de) wallen en de grachten rondom de vesting Heusden is het noodzakelijk en onuitstelbaar om de beschoeiing (totale lengte 8,5 km) onderaan de wallen en de ravelijnen in goede staat te brengen en te houden. Daarmee wordt het afkalven van de wallen voorkomen en blijft het gebruik van een strook grond onder aan de wallen voor het maaien ook beter mogelijk. Voor een deugdelijk herstel van de beschoeiing is ongeveer € 100 per meter nodig. Voor het jaarlijks herstellen van een stuk van de beschoeiing wordt een structureel budget van € 30.000 noodzakelijk geacht.

Aanvullende subsidie vluchtelingenwerk

De huisvestingstaakstelling van vergunninghouders voor onze gemeente wordt bepaald door het rijk en is niet door de gemeente of door vluchtelingenwerk te beïnvloeden. De taakstelling voor 2015 is fors toegenomen en hiervoor is extra subsidie toegekend tot € 38.000 (opgenomen in de eerste berap). Het rijk verwacht in 2016 nog een extra toename. Voor Vluchtelingenwerk betekent dit een extra beroep op hun activiteiten in de begeleiding van vergunninghouders. Hiervoor wordt vooralsnog een bedrag van € 50.000 gereserveerd.

Personeel

De raad heeft de organisatie een bezuinigingstaakstelling van € 1.450.000 opgelegd. Hiervan is tot nu toe € 1.050.000 gerealiseerd. Het college heeft de taakstelling met twee keer € 100.000 verhoogd, waardoor er nu nog een restant taakstelling op de organisatie rust van € 600.000.

Op 1 januari 2010 bedroeg de toegestane formatie 302 FTE en op 1 januari 2015 was dit 272 FTE. De omvang van de organisatie is de afgelopen jaren sterk gedaald: bruto met 30 FTE. Hiervan zijn 8 FTE naar de regionale brandweer (1 januari 2011) en 1,9 FTE naar de omgevingsdienst Midden- en West Brabant (1 juni 2013) overgeheveld. Netto heeft de organisatie dus 20 FTE ingeleverd.

De komende jaren, tot en met 2018, zal er nog 11 FTE bezuinigd worden op de organisatie, waardoor er totaal ruim 30 FTE netto ingekrompen is. Terwijl de hoeveelheid en intensiteit van taken en verantwoordelijkheden de afgelopen jaren niet afgenomen is. Sterker nog, als gemeente hebben we met het overhevelen van de vier transities naar de gemeente als eerste overheid een derde van onze totale begroting erbij gekregen, met eveneens een forse uitbreiding van onze taken en verantwoordelijkheden, welke op de gehele organisatie impact hebben. Immers zijn in de keten van zorg en participatie veel clusters ondersteunend betrokken.

Deze taken en verantwoordelijkheden zijn door de organisatie in de huidige vorm opgepakt, zonder hier extra capaciteit voor aan te trekken. Daarbij zijn alle reguliere taken vanzelfsprekend uitgevoerd, is doorlopend aandacht voor onze bijzondere projecten en wordt aandacht geschonken aan de ambities die vastgelegd zijn in het coalitieakkoord.

Dit alles leidt er toe dat extra capaciteit op het gebied van zorg, financiën, ruimtelijke ordening, beheer vastgoed, privaatrecht en recreatie&toerisme noodzakelijk is om de gevraagde en geëiste kwaliteit te blijven waarborgen. Er ontstaat in de organisatie op een aantal plekken spanning tussen belasting en belastbaarheid, welke het college grote zorgen baart. Daarom wordt voorgesteld om de organisatie met 6 FTE uit te breiden. Dit zorgt voor een structureel nadeel van € 400.000. De eerdergenoemde taakstelling op de organisatie (restant € 600.000) zal verminderd worden met € 400.000, waardoor de komende jaren nog steeds een bezuiniging van € 200.000 plaats gaat vinden.

ICT

De gemeente bezit ongeveer 700 ha cultuurgrond en 160 gebouwen (190 adressen). Het beheer is tot nu toe gedaan met een zelfgebouwde applicatie. Deze loopt tegen de grenzen van haar mogelijkheden aan. Om het beheer en van de gemeentelijke eigendommen goed in beeld te kunnen blijven houden en het contractmanagement verder te kunnen optimaliseren is een nieuwe applicatie noodzakelijk. Deze nieuwe applicatie draagt bij aan structureel betere beheersbasis, een integraal overzicht en draagt bij om beter in staat te zijn om de bezuinigingstaakstelling te realiseren. In het kader van de herijking van het informatiebeleidsplan blijkt dat er zowel structureel als incidenteel geld nodig is. Uit de herijking blijkt dat er geld nodig zal zijn voor het zaakstelsel, voor

de automatiseringskant van de transitie, voor social media en app ontwikkeling. Bovendien is er structureel meer geld nodig voor de budgetten onderhoud/licenties. Grosso modo verwachten we een heel aanzienlijk deel van de benodigde financiële middelen te kunnen dekken uit het slimmer benutten van de bestaande en reeds door de raad gevoterde investeringskredieten, dan wel de vrijval van kapitaallasten door niet benutting van nu beschikbare kredieten.

3.3 Ontwikkeling reserve positie

Na verwerking van het rekeningresultaat (besluitvorming vindt gelijktijdig met deze voorjaarsnota plaats), zou het meerjarig saldo van de algemene reserve er als volgt uitzien:

	01-01-2015	01-01-2016	01-01-2017	01-01-2018	01-01-2019
Stand na Jaarrekening 2014 per 1-1	7.898.000	4.814.000	8.428.000	9.517.000	7.968.000

De reservepositie daalt dus in 2015, maar gaat zich daarna richting de minimumgrens van € 10 mln. ontwikkelen. Daarbij is nog geen rekening gehouden met een eventuele vrijval van de reserve onderhoud schoolgebouwen. In verband met de taakoverdracht van gemeenten naar de scholen, wordt op dit moment de overdracht naar Scala afgerond. Bij de begroting zal duidelijk zijn in hoeverre de in het verleden niet bestede middelen zullen worden overgedragen aan Scala voor de uitvoering van het onderhoud 2015 op basis van een gezamenlijke schouw met als uitgangspunt 'veilig en heel' en welk deel kan vrijvallen. Daarnaast biedt het meerjarig saldo perspectief voor een eventuele aanvulling van de reserve. Ook indien het uitgangspunt tot verlaging van de rente zoals eerder opgenomen in deze nota wordt overgenomen, zal dit een positief effect hebben op de reservepositie. Anderzijds zal de invulling van de taakstelling verkoop gemeentelijke eigendommen moeten worden gerealiseerd binnen het hierboven geschetste tijdspad. Deze is opgenomen in bovenstaand verloop. Al met al is de verwachting dat met de hiervoor genoemde, maar nog niet volledig verwerkte, ontwikkelingen de algemene reserve weer boven het minimumniveau zal uitkomen.

4. Ontwikkelingen en risico's

Tot slot willen we nog in gaan op enkele ontwikkelingen en projecten die niet direct een financiële impact hebben voor deze voorjaarsnota, maar wel in ontwikkeling zijn en een impact kunnen hebben op het meerjarenperspectief.

Decentralisaties rijkstaken

Als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen, wordt in de jaarrekening ingegaan op de decentralisaties naar de gemeenten voor de taken op het gebied van jeugd, AWBZ en participatie in het sociaal domein. Inmiddels zijn we een aantal maanden op weg in 2015. Het inzicht in de bestedingen is echter nog zeer beperkt. Hoe deze zich verhouden tot de beschikbare middelen is daardoor nog moeilijk in te schatten. Dit blijven wij daarom beschouwen als risico voor het meerjarenperspectief.

Baanbrekers

Hoewel landelijk de economie tekenen van herstel vertoont en de werkgelegenheidscijfers positief ontwikkelen, is Brabant traditioneel een 'na-ijl regio'; bij aanvang van recessie duurt het even voordat ook hier de stagnatie inzet en het herstel vindt ook later plaats dan landelijk. De begroting 2016 van Baanbrekers en het meerjarenperspectief geven tot en met 2017 nog rode cijfers. Hoewel deze begroting de basis vormt voor onze begroting (en ons aandeel in het tekort is verwerkt via de eerste berap), bestaat de kans dat deze voorlopige prognose anders uitpakt. Het blijft immers moeilijk in te schatten hoe de werkgelegenheid zich over drie jaar zal ontwikkelen.

Vervanging kunstgrasvoetbalvelden

In 2007 zijn door de gemeente een viertal kunstgrasvelden gerealiseerd bij voetbalverenigingen Haarsteeg en RKDVC. Door het intensieve gebruik van deze velden zal vervanging van de toplaag in 2017 (2 velden) en 2018 (2 velden) noodzakelijk zijn. De gemeente gaat in overleg met beide verenigingen om afspraken te maken over de verdeling van de structurele kosten die voortvloeien uit deze investering.

Ontwikkelingen Kasteellaan

Het college ziet al enige jaren initiatieven rondom de Kasteellaan in Oudheusden. Verschillende initiatieven zijn de afgelopen jaren gepasseerd en niet succesvol gebleken. Momenteel onderzoekt een initiatiefnemer de mogelijkheden voor het ontwikkelen van zorgwoningen aan de Kasteellaan. Dit kan mogelijk gebeuren in combinatie met een doorontwikkeling op gebied van de onderwijshuisvesting.

5. Samenvattend overzicht

Het voorafgaande resulteert in het volgende samenvattend totaaloverzicht.

Bedragen x € 1.000

Tabel 2

Samenvattend overzicht Voorjaarsnota 2015	2016	2017	2018	2019
<i>Begroting en besluitvorming na begrotingsraad:</i>				
Eindsaldo Begroting 2015	393	824	895	895
Structurele doorwerking 2 ^e berap 2014	146	394	597	597
Raadsvoorstel 16-12 sportaccommodatie SHJ/Judo	50	50	50	50
Structurele doorwerking 1 ^e berap 2015	-190	415	695	695
Uitgangspositie Voorjaarsnota	399	1.683	2.237	2.237
<i>Effecten Voorjaarsnota:</i>				
Renteverlaging van 3% naar 2,5%	-400	-400	-400	-400
Ontbrekende dekking GOL fase 1			-250	-245
Herstructurering bedrijventerreinen/sociaal economisch plan 2015-2019	-100	-100	-100	-100
Duurzaamheid/energiereductie	-25	-25	-25	
Werkbudget samenwerking Langstraat	-20	-20	-20	-20
Beschoeiing gracht vesting	-30	-30	-30	-30
Aanvullende subsidie vluchtelingenwerk	-50			
Personeel	-400	-400	-400	-400
ICT	-16	-16	-16	-16
Eindsaldo Voorjaarsnota 2015	- 642	692	996	1.026

Tot slot

Deze voorjaarsnota is de opmaat naar de opstelling van de begroting 2016. Wij gaan de uitgangspunten en bestedingsvoorstellen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota vertalen in de (meerjaren)begroting 2016 met inachtneming van de bespreking van de voorjaarsnota in uw raad.